Fietsersbond
Afdeling Utrecht

Gemeente Utrecht
voetgangersgebied@utrecht.nl
Cc Fietscoördinatoren Mark van der Wegen,
Maja van der Voet-Kurbatsch, Marijn Kik

Fietsersbond
p/a [redacted]
[redacted]
Telefoon [redacted]

Betreft: Reactie Fietsersbond voorstel uitbreiding voetgangersgebied
Contact: Peter van Bekkum <utrecht@fietsersbond.nl>

Utrecht, 5 december 2021

Geachte heer, mevrouw,

Vriendelijk dank voor de mogelijkheid om te reageren op het voorstel voor een verdere uitbreiding van het voetgangersgebied in het centrum van Utrecht. De uitbreiding betekent een verdere inperking van de mogelijkheden van fietsers. Om die reden zijn wij tegen de uitbreiding. We zullen onderstaand toelichten waarom.

Wat is het probleem eigenlijk?
In het voorstel voor de uitbreiding van het voetgangersgebied wordt niet uitgelegd voor welk probleem het uitbreiden van het voetgangersgebied een oplossing is. Het lijkt vanzelfsprekend om uit te gaan van de motivering van de eerdere uitbreidingen van het voetgangersgebied, maar dat is het niet. De meest recente uitbreiding werd ingesteld om ervoor te zorgen dat winkelend publiek gemakkelijker de verplichte 1,5 meter afstand kon aanhouden, die vanwege de corona-pandemie werd voorgeschreven. De pandemie kan echter niet de reden zijn voor de voorgestelde uitbreiding van het voetgangersgebied, de wijziging is immers bedoeld om blijvend te zijn. omdat de uitbreiding dan veel te laat komt en er door groeiende vaccinatie (inclusief boosterprik) steeds minder noodzaak zal zijn om 1,5 meter afstand te houden.

De oorspronkelijke uitbreiding werd ingegeven om het hoofd te bieden aan de drukte in de stad en ruimte te bieden aan toeristen en bezoekers. De vraag die we destijds ook aan de gemeente gesteld hebben is nooit beantwoord: hoe vaak, op welke momenten van de dag en op welke locaties is het dan eigenlijk te druk? En is die drukte wel zo voorspelbaar als de gemeente wil doen voorkomen? Als het regent en koud is, is het helemaal niet zo druk! Bovendien heeft de pandemie een boost gegeven aan on-line inkopen en ook het (internationaal) toerisme is sterk teruggelopen. In de binnenstad is sprake van leegstand van winkelpanden en de vraag is of het ooit nog zo druk zal worden als waar de gemeente destijds van uit ging. Daarom onze vraag aan de gemeente om een onderbouwing van de noodzaak: voor welk probleem is de uitbreiding van het voetgangersgebied eigenlijk een oplossing?

Onduidelijkheden in het voorstel: verschil tussen website en digitaal overleg
Op de website lezen we dat het bestaande voetgangersgebied in dit voorstel wordt uitgebreid met een aantal straten. En dat het tijdvenster wordt aangepast: in het voetgangersgebied mag niet gefietst worden tussen 12:00 en 18:00 uur. Tot zover is het voorstel duidelijk. Maar: in een digitaal overleg is het voorstel toegelicht aan de hand van een aantal powerpoint sheets. Op één van die sheets stond naast het nieuwe tijdvenster van 12:00 tot 18:00 uur ook vermeld dat gedacht wordt aan toepassing van het regime 'fiets te gast'.

Het regime van 'fiets te gast' wordt op de website in het voorstel niet genoemd. Dat leidt bij ons tot verwarring en concreet tot de volgende vragen: stelt de gemeente nu voor om een deel van het gebied in te richten als 'fiets te gast'-gebied of niet? Zo ja, op welke straten wordt het regime 'fiets te gast' van kracht? Zo nee: waarom is in de powerpointsheets van het digitale overleg dit regime dan vermeld?

Goed nieuws: fiets te gast!
Het voorstel zoals dat in het digitale overleg is toegelicht bevatte voor ons heel goed nieuws. We pleiten al vanaf de eerste plannen voor de uitbreiding van het voetgangersgebied voor de toepassing van het regime 'wandelstraat, fiets te gast'. We zijn dan ook erg blij dat de gemeente in haar (digitale) voorstel de term 'fiets te gast' heeft overgenomen en daarmee (ten minste deels) tegemoet lijkt te komen aan onze bezwaren tegen het voetgangersgebied. Wij pleiten voor 'wandelstraat, fiets te gast' omdat dat een aantal heel grote voordelen heeft boven het regime met tijdvensters, zoals dat nu in het gebied van kracht is en zoals ook in het voorstel voor de uitbreiding weer wordt voorgesteld. 'Fiets te gast' wordt in diverse gemeenten in Nederland met succes toegepast.

7 november 2019. Fietsersbond biedt raadscommissie het verkeersbord 'wandelstraat, fiets te gast' aan.

Waarom één tijdvenster niet werkt
Het instellen van één tijdvenster in het voetgangersgebied gaat voorbij aan de verscheidenheid aan functies in het gebied. We noemen winkels en horeca, die vanuit hun aard voor drukte zorgen op totaal verschillende momenten van de dag. Bij de horeca is het (met name van april tot oktober, op zwoele avonden) in de openbare ruimte druk in uren ruim nadat de meeste winkels zijn gesloten. Het voorgestelde tijdvenster staat fietsers toe na 18:00 uur over (onder meer) de Donkere en Lichte Gaard en het Wed te fietsen, terwijl daar op dat moment bezoekers op de terrassen genieten van een drankje en obers met dienbladen op straat lopen. Terwijl het na het sluiten van de winkels in de nabijgelegen Choorstraat juist heel stil is, bijna unheimisch stil. We vragen de gemeente om te erkennen dat het voetgangersgebied verschillende functies herbergt, die op verschillende momenten van de dag voor drukte zorgen. En te erkennen dat het toepassen van één tijdvenster voor het hele gebied daarom niet past.

Uitgangspunt: één regime
In het digitale overleg kwam naar voren dat de gemeente (nog steeds) streeft naar één regime. In het bestaande voetgangers-gebied is geen sprake van één regime: er zijn verschillende tijdvensters voor fietsers, zero emissie bevoorrading en niet-zero emissie bevoorrading. De (onder)borden aan de buitengrenzen van het gebied zijn lastig leesbaar en er zijn er veel te veel nodig om de verschillende regimes aan te duiden. Met de verschillende regimes en het grote aantal onleesbare (onder)borden zorgt de gemeente voor onduidelijkheid, zo komt uit de evaluatie naar voren.

We vinden het fijn dat de gemeente zegt te streven naar één regime. Het is fijn om dat ook terug te zien in het voorstel: de venstertijden voor alle verkeer worden gelijk getrokken en gesteld op 12:00 tot 18:00 uur. Maar zoals hiervoor al betoogd, sluit dit tijdvenster niet aan bij de verschillende typen functies in het gebied. Wij willen daarom dat het gebied wordt ingericht als wandelstraat met fiets te gast.

Status van de fietskoeriers
In het digitale overleg is gevraagd of fietskoeriers vallen onder de fietsers of dat zij zich mogen scharen onder zero emissie bevoorrading. De gemeente kon deze vraag niet beantwoorden, ondanks dat het regime inmiddels al enkele jaren van kracht is! Ook in het verslag van het digitale overleg is geen antwoord op deze vraag opgenomen, ondanks de toezegging dat de gemeente hierop zou terugkomen. Kan de gemeente deze vraag zo spoedig mogelijk alsnog beantwoorden?

Nog meer redenen waarom we tegen een fietsverbod zijn
In feite komt het instellen van het voetgangersgebied neer op een fietsverbod tussen 12:00 en 18:00 uur. Wij vinden een fietsverbod in een zo groot en telkens groeiend gebied niet acceptabel, om de volgende redenen.

- Het voetgangersgebied beperkt de mogelijkheden van bewoners van het gebied om zich te verplaatsen. Bezoekers wordt een gunst verleend, ten koste van de bewoners. Wij vinden dat de balans doorslaat en dat het belang van de bewoners zwaarder gewogen dient te worden;
- Utrechters die slecht ter been zijn maar wel kunnen fietsen wordt het onmogelijk gemaakt om winkels die dieper in het voetgangersgebied liggen te bezoeken, omdat ze de fiets aan de rand van het gebied moeten stallen of aan de hand moeten meevoeren;

- Veel mensen gebruiken hun fiets als “pakpaard”. Ze lopen naast de fiets om boodschappen te doen. Wegens het fietsverbod worden stalingen in het gebied verwijderd, waardoor dit “pakpaard”-gebruik onmogelijk wordt
- Mensen met een beperking kunnen een ontheffing aanvragen waarmee ze in het gebied mogen fietsen. Dit werkt echter stigmatiserend. Bovendien is de ‘keuring’ mensonterend, omdat getoetst moet worden in welke mate iemand beperkt is; Voor mensen met tijdelijke klachten, bijvoorbeeld na ziekte of ongeval, is zo’n keuring extra lastig.
- Kinderen rijden in de ochtend via veilige routes door het voetgangersgebied naar school. Het tijdvenster zorgt ervoor dat diezelfde route ’s middags terug naar huis niet is toegestaan. De kinderen worden gedwongen te rijden via onveilige routes (Catharijnesingel ipv Mariaplaats) met veel meer autoverkeer;
- Utrecht streeft met het “Stadsakkoord Utrecht toegankelijk” naar verbeteringen, zodat iedereen invulling kan geven aan zijn of haar leven op zijn eigen manier. Het fietsverbod beperkt die mogelijkheden en is daarmee in strijd met het Stadsakkoord.

Handhaving
Uit de evaluatie komt naar voren dat wordt gevraagd om sterker in te zetten op handhaving van het fietsverbod. Deze handhaving is echter zeer kostbaar en een grote kostenpost voor de gemeente. Wij zijn bovendien van mening dat stringente handhaving niet past in een stad die zich wereldwijd profileert als ‘Wereldfietsstad nummer 1’. Handhaving zal leiden tot onbegrip en frustratie bij fietsers.

Fietsenstallingen niet op orde
Fietsers worden door het fietsverbod gedwongen om hun fiets te parkeren aan de randen van het voetgangersgebied. Informeel stallen bij de Hollandse Toren of Vredenbrug is echter niet meer mogelijk. We zijn wel blij dat onlangs weer een nieuwe prachtige ondergrondse, inpandige stalling is geopend aan de Lange Viestraat onder House Modernes. Samen met de Neudestalling onder de bibliotheek, de stalling aan het Vredenburg en de Stationspleinstalling zijn er aan de noordkant van het voetgangersgebied voldoende stallingsmogelijkheden (met uitzondering van stallingsruimte voor mensen met een beperking).

Echter, aan de zuidzijde van het voetgangersgebied is nog onvoldoende ruimte om grote aantallen fietsen te stallen. De stalling in de Zadelstraat biedt daarvoor onvoldoende ruimte. We hebben destijds gepleit om het pand waarin het Aboriginal museum was gehuisvest aan te kopen en als fietsenstalling in te richten, maar dat bleek geen haalbare kaart. Ook hebben we al meerdere keren gevraagd om de benedenverdieping van de parkeergarage Springweg (ten minste tijdelijk) in te richten als fietsenstalling. Ook in de buitenruimte van de garage kunnen fietsenstallingen worden gerealiseerd, door autoparkeren te verminderen. De noodzaak om rondom het uitgaansgebied Springweg te zorgen voor voldoende stallingen is afgelopen jaar nog groter geworden, nadat de fietsnietjes in de Springweg bij hotel restaurant Karel V zijn verwijderd en die nietjes nog niet op een andere plek zijn teruggeplaatst, ondanks verschillende toezeggingen door de gemeente!

We vragen de gemeente daarom nu opnieuw om te zorgen voor voldoende stallingsruimte aan de zuidkant van het voetgangersgebied, waarbij de parkeergarage Springweg in onze ogen een belangrijke rol kan spelen.

Ook in het voetgangersgebied zijn voldoende fietsenrekken nodig, wegens het gebruik als “pakpaard” en voor bewoners die hun fiets niet binnen kunnen stallen. In de afgelopen jaren zijn er vooral rekken weggehaald en soms vervangen door onbruikbare fietsvakken; de noodzaak om rekken te plaatsen is hoog.

Vergroot de aantrekkelijkheid van alternatieve routes
Als dan toch zo sterk de noodzaak wordt gevoeld om fietsers te weren uit het voetgangersgebied, dan zijn daarvoor volgens ons betere methodes denkbaar. Het bieden van aantrekkelijke, veilige en vlotte alternatieve routes is wat ons betreft daarvan de belangrijkste. Want we willen dat de gemeente inwoners en bezoekers blijft verleiden om de fiets te gebruiken, vanwege de grote maatschappelijke voordelen (gezondheid, luchtkwaliteit, geluidshinder, ruimtegebruik – om er een paar te noemen).

Verleid fietsers om niet door, maar om het voetgangersgebied heen te rijden, bijvoorbeeld door de aantrekkelijkheid van de fietsroute via het Domplein en Korte en Lange Nieuwstraat te verbeteren. We willen dat het voor bezoekers en toeristen op het Domplein duidelijk is waar zij veilig kunnen genieten van de prachtige omgeving en dat is niet in de rijlijn van de bus en de fietsers. We pleiten daar al jaren voor en daarover zijn ook toezeggingen gedaan, die tot op heden nog niet worden nagekomen.

Ook de aantrekkelijkheid van de fietsroute via de Catharijnesingel kan nog worden vergroot, met name door:

- de verkeerslichten bij de Bartholomeibrug / Nicolaas Beetsstraat te verwijderen en het kruispunt in te richten als een voorrangspleintje;
- de verkeerslichten bij het Moreelsepark / Marga Klompébrug te verwijderen;
- een ‘knip’ te maken in de Catharijnesingel zodat er geen doorgaand autoverkeer meer rijdt. Om hulpdiensten, bewoners, lijnbussen en dergelijke door te laten moet geen harde knip maar een slimme knip worden toegepast, waarbij aan ontheffinghouders met behulp van een camerasysteem en een poller selectief toegang kan worden verleend tot de Catharijnesingel.

Ten slotte
We bestrijden met deze reactie de plannen van de gemeente Utrecht voor de verdere uitbreiding van het voetgangersgebied. Het mag duidelijk zijn dat we het niet eens zijn met een verdere inperking van de mogelijkheden voor onze doelgroep, alle fietsers in Utrecht. Utrecht afficheert zich als Wereldfietsstad nummer 1, om recht te doen aan dat streven lijkt het ons onbestaanbaar dat de gemeente een belangrijk deel van het Singelgebied voor fietsers tot verboden gebied verklaart en daarbij een regime toepast dat niet bijdraagt aan het verminderen van de drukte op de verschillende plekken en tijden.

We blijven erbij dat ‘wandelstraat, fiets te gast’ een uitstekende oplossing kan zijn die op elk moment van de dag, op alle locaties in het gebied aan iedereen volstrekt ondubbelzinnig duidelijk maakt hoe de verhouding is: voetgangers zijn de bovenliggende, fietsers de onderliggende partij in de prioritering. Het is niet verboden om te fietsen en als het te druk is neem je een andere route of je stapt af en gaat lopen. Daadwerkelijk één regime, werkt altijd en overal, handhaving is niet nodig en iedereen snapt de eenvoudige borden. Leg ons nou nog eens uit waarom u dat als gemeente niet wilt?

We zijn graag bereid om ons standpunt in deze mondeling aan u toe te lichten, wanneer daaraan behoefte bestaat. We zien uit naar uw reactie. In afwachting daarvan, verblijven we,

Met vriendelijke groet,
Fietsersbond afdeling Utrecht

Peter van Bekkum
Voorzitter